

lene tar for seg to andre infeksjonssykdommer: En gammel som kan være overvunnet i løpet av få år (polio), og en som først ble identifisert i 2003 (SARS). Det sjette kapitlet er viet ikke-infeksiøse sykdommer, i hovedsak hjerte- og karsykdommer, tobakksrelaterte sykdommer generelt og trafikkskader. Det faktum at disse problemene er i ferd med å bli blant de viktigste utfordringene også i fattigere deler av verden er et sentralt tema. I det siste kapitlet er det behovet for styrking av helse-systemer som blir diskutert. Mangelen på helsearbeidere og svak helsepolitisk styring kan vise seg å bli to avgjørende begrensninger i arbeidet med å få helsefremmende tiltak ut til de mange som trenger dem.

Ingen av kapitlene inneholder oppsiktsvekkende informasjon eller uttalelser, men alle gir en god og oversiktlig gjennomgang av viktige temaer og er god lesning både for «eksperter» og andre. Heller ikke dette året kommer man utenom *The World Health Report* hvis man er engasjert i internasjonale helsespørsmål.

#### Atle Fretheim

Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten

### Laserbehandling

Hans-Peter Berlien, Gerhard J. Müller

#### Applied laser medicine

740 s, tab, ill. Berlin: Springer, 2003  
ISBN 3-540-67005-X



Dette er en omfattende bok som henvender seg til alle som anvender laser i sitt daglige arbeid. Innledningsvis gis det inngående informasjon om laserfysikk og en beskrivelse av de forskjellige lasersystemer som anvendes i moderne medisin i dag. Deretter er det en gjennomgang av hvordan laserlys påvirker biologisk vev. Det er en utførlig omtale av fotodynamisk behandling.

Videre redegjøres det for hvilken plass laserbehandling har innen fagområdene øre-nese-hals, gastroenterologi, dermatologi, plastikkirurgi, urologi, ortopedi, kirurgi og gynekologi. Til slutt er det et kapittel om sikkerhet innen laserbehandling.

Dette er en velskrevet bok med mange gode illustrasjoner, og den vil være til nytte for alle som arbeider innen dette fagfelt. Til tider er den detaljert og omfattende. De med noe erfaring på fagfeltet vil ha best nytte av boken, en nybegynner bør velge en mindre omfattende bok.

#### Nils-Jørgen Mørk

Hudavdelingen  
Rikshospitalet

### Pedagogisk lærebok

Jorma Styf

#### Kompartmentsyndrom – diagnostik, behandling og komplikasjoner

187 s, tab, ill. Lund: Studentlitteratur, 2003.  
Pris SEK 263  
ISBN 91-44-02958-6



Forfatteren av denne boken er overlege og dosent ved Sahlgrenska Universitetssjukhuset i Göteborg. Han begynte å interessere seg for emnet i 1988 i forbindelse med en oversiktsartikkel. I årene som fulgte «modnet artikkelen» og ble til en doktoravhandling og nå en lærebok. Den er delt i tre hovedavsnitt. Første del (86 sider) omhandler akutt kompartmentsyndrom. Her gis en inngående og pedagogisk fremstilling av etiologi, patogenese og patofysiologi samt behandling og komplikasjoner ved akutt muskellossjesyndrom. Jeg har sjelden lest en så grundig og samtidig lettlest fremstilling av dette problemkomplekset, som vi som arbeider i den kliniske hverdag stadig frykter. Her er lett forståelige figurer og oversiktstabeller samt fylldige beskrivelser av symptomer og funn. Forfatteren har også funnet plass til en oversikt over definisjoner og terminologi samt et historisk kapittel som er interessant lesning. Han beskriver også postoperativ behandling med nyere metoder som sekundær sårlukking med dermatotrasjon med «vessel-loop»-teknikk.

I andre del omtales kronisk kompartmentsyndrom, som særlig rammer idrettsutøvere og personer som utsettes for gjentatte belastninger under muskelarbeid. Kroniske smerter i leggene hos idrettsutøvere kan være klinisk utfordrende, og det dreier seg om en pasientgruppe med store krav til resultater. Her finnes spesielt leseverdige kapitler om klinisk diagnostikk og differensialdiagnostikk.

Tredje del tar for seg det interstitielle rommets sammensetning og funksjon, i tillegg er det teoretisk og praktisk gjennomgang av trykkmåling i vev. Siste kapittel omhandler ødemer i ekstremitetene.

Forfatteren behandler et multidisiplinært problem. Kapitlene om kronisk kompartmentsyndrom vil være interessante for fysioterapeuter og idrettsleger. Den akutte formen må diagnostiseres og behandles i løpet av få timer. Etter å ha etterkontrollert vår egen avdelings resultater de siste ti år, er det skuffende å finne ut at selv erfame leger og sykepleiere ofte stiller diagnosen for sent. Boken bør derfor finnes på alle vaktrom og avdelinger hvor man behandler akutte skader på ekstremitetene.

#### Leiv M. Hove

Ortopedisk Klinikk  
Haukeland Universitetssykehus

### Institusjoners sosiologi

Olav Garsjø

#### Institusjon som hjem og arbeidsplass

501s, tab, ill. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2003.  
Pris NOK 410.  
ISBN 82-05-28097-5.

Dette er en omfattende og grundig lærebok som henvender seg til alle som har med institusjoner å gjøre, spesielt dem som utdanner seg til yrker innenfor institusjonsomsorgen. Forfatteren, som er sosiolog, er førsteamanuensis og underviser i samfunnsfag for helse- og sosialfagstudenter ved Høgskolen i Oslo.

Institusjoner handler om de svakeste av de svake, for mange er det endestasjonen i livet. Forfatteren ønsker å gi et bidrag til debatten om hvordan vi skal ta hånd om de svakeste i vårt samfunn. Hans erfaringer og eksempler er mest fra barnevernsinstitusjoner, HVPU-institusjoner og aldersomsorgen, i liten grad fra psykiatriske institusjoner og somatiske sykehus. Et siktemål er å øke innsikten og bevisstheten om det å arbeide i institusjoner og bevisstheten om egen funksjon og rolle.

Boken er bygd opp omkring tre perspektiver: Institusjonen som arbeidsplass, institusjonens historie, samfunnsmessige funksjon og institusjonen som sosialt system og institusjonen som hjem.

I andre deler behandler han makt og avmakt, institusjonskonflikter, og avstanden mellom idealer og realiteter. Han går grundig inn på debatten om institusjonenes berettigelse og den altfor raske nedbyggingen uten oppbygging av gode alternativer, noe som ofte er økonomisk motivert. Han nevner også de sterke motkreftene som alltid vil vise seg når man vil forandre en institusjon.

Forfatteren går utførlig inn på kritikken av institusjonene, spesielt innenfor eldreomsorgen, et tema som i høy grad er aktuelt i dagens debatt i mediene og politikken. Han begrunner hvorfor vi må ha institusjoner, og beskriver forutsetninger for en god institusjon. I siste kapittel peker han på de utfordringer som institusjonene står overfor. Vi som i 1970–80-årene arbeidet med å endre de psykiatriske institusjoner i Norge, savner nok at forfatteren ikke har fått med seg de til dels dramatiske endringer som skjedde her (1). Men boken er preget av omfattende kunnskaper og erfaringer som ikke bare er av interesse for leger og andre institusjonsarbeidere. Alle vil vi komme i personlig berøring med en eller flere institusjoner i vårt liv som pårørende til foreldre, barn, slektninger og venner eller som institusjonsbeboere selv.

#### Jarl Jørstad

Sandvika

#### Litteratur

1. Vaglum P, Karterud S, Jørstad J. Institusjonsbehandling i moderne psykiatri. Oslo: Universitetsforlaget, 1984.